

Hagelupin (*Lupinus polyphyllus*)

Innhold

1.1	Om hagelupin	1
1.2	Bekjempelsesmetoder	2
1.2.1	Luking	2
1.2.2	Nedkapping/slått	2
1.2.3	Kjemisk bekjempelse –sprøyting	3
1.3	Behandling av planteavfall	3
1.4	Behandling av utstyr etter bekjempelse	3
1.5	Graving og massehåndtering	3

1.1 Om hagelupin

Hagelupin, *lupinus polyphyllus*, er en flerårig plante som blir 50-120 cm høy, med mange lilla, blå, hvit eller flerfarget blomster på en blomsterstand. Bladene er mangelkoblede og har dermed en stjerneform. Rota er en dyp pælerot. Planten kommer opprinnelig fra Nord-Amerika.

Planta sprer seg hovedsakelig med frø, men kan også bli spredd med deler av røttene. En lupinplante kan produsere hundrevis av frø og lupinfrø kan ligge i jorda i opptil 50 år før de spirer. Arten er derfor vanskelig å bli kvitt selv om man har fjernet alle plantene. Lupin har nitrogenfikserende rotknoller og vil gi en gjødslingseffekt av jordsmonnet den står i. På etablerte vokseplasser vil derved jorda etter hvert bli mer næringsrik og det artsrike plantesamfunnet man gjerne finner i skrin jord blir erstattet av noen få næringselskede arter.

Hagelupin er oppført på Fremmedartslista 2018 og er vurdert å utgjøre en svært høy økologisk risiko for naturmangfoldet. Forskrift om fremmede organismer har forbud mot innførsel, utsetting og spredning av hagelupin

Figur 1 Hagelupin i blomst og med frø. Fotograf Lise Davanger Häusler, Drammen kommune

1.2 Bekjempelsesmetoder

Hovedmålet med alle tiltak bør være å unngå at plantene utvikler frø og dermed øker frøbanken.

Tiltakene for å bekjemp arten må gjennomføres på de samme steder/strekninger flere påfølgende år for å ta nye planeter som vokser opp fra frø i frøbanken i jorda.

Spredning av frø til nye steder må forhindres. Vær oppmerksom på at frø lett kan spres til nye lokaliteter med maskiner, utstyr og personlig utrustning.

1.2.1 Luking

Luking eller oppgraving kan være aktuelt hvis det er få planter. Husk at rota er en kraftig pælerot som kan sitte dypt. Hvis tiltaket gjennomføres før blomstring, kan plantedelene bli liggende på stedet, men slik at rota ikke har kontakt med jord. Planter i blomst eller frø må pakkes i plastsekker og enten tørkes, komposteres eller leveres til avfallsstasjon som tar imot fremmede arter.

1.2.2 Nedkapping/slått

Gjentatt nedkapping med grastrimmer eller annet klipperedskap der man kapper så lavt som mulig, er effektivt for å hindre spredning av større forekomster.

Første nedkapping bør gjøres før plantene kommer i blomst. Tiltaket gjentas etter 1,5-2 måneder for å hindre at gjenveksten utvikler modne frø. Det anbefales slik nedkapping to ganger per sesong i 3-5 år for bekjempelse av hagelupin. Deretter kan det være tilstrekkelig med nedkapping en gang per sesong for å gradvis utarme bestanden. Den langvarige frøbanken til hagelupin tilsier oppfølging i mange år.

Hvis plantene er i blomstring ved nedkapping, kan de utvikle spiredyktige frø også etter nedkapping. Slikt plantemateriale bør derfor samles sammen i poser for tørking/kompostering eller leveres i gjennomsiktige poser til avfallsstasjon som tar imot fremmede arter.

1.2.3 Kjemisk bekjempelse –sprøyting

Bruk av kjemisk bekjemping bør i størst mulig grad unngås, men kan være aktuelt hvis for eksempel forekomsten er stor eller vanskelig tilgjengelig for annen metodikk. Sprøyting bør gjennomføres så tidlig som mulig i sesongen i god tid før blomstring. Valg av preparat må tilpasses godkjent bruksområde på preparatets etikett. På arealer som er offentlige tilgjengelige begrenses bruken også av §21 i Forskrift om plantevern.

På mange arealer vil derfor glyfosat være eneste godkjente middel. Les etiketten på det aktuelle preparatet og følg bruksveiledningen. Glyfosat vil ikke påvirke frøbanken til hagelupin, så tiltaket har bare effekt på plantene som har spirt frem. Etter sprøyting må en regne med ny spiring fra frøbanken. Området bør derfor sjekkes og om nødvendig behandles på nytt etter en-to måneder. All yrkesmessig bruk av plantevernmidler krever gyldig autorisasjonsbevis. Sprøyta arealet som er åpne for allmenn ferdsel skal merkes med plakat godkjent av Mattilsynet i minst 7 dager etter behandling.

1.3 Behandling av planteavfall

Dersom noen enkeltpanter er i ferd med å utvikle frø, puttes disse i en tett sekk på stedet for senere å bli fraktet til forbrenning. Avblomstrede blomsterstander behandles som frø. Spredning av frø til nye steder må forhindres. Vær oppmerksom på at frø lett kan spres til nye lokaliteter med maskiner, utstyr og personlig utrustning.

Plantematerialet må ikke bli liggende i kontakt med jord eller i kontakt med rennende vann slik at det på nytt kan slå rot. Se link til hjemmesiden til Rfd for mer informasjon om håndtering av plantemateriale fra fremmede arter (<https://www.rfd.no/sorteringsguide/hageavfall/svartelistede-planter#/>).

1.4 Behandling av utstyr etter bekjempelse

Utstyr og redskaper må alltid rengjøres etter bruk. Rengjøringen må gjøres over en presenning eller et hardt underlag som gjør oppsamlingen av avfallet mulig.

1.5 Graving og massehåndtering

Massene skal under ingen omstendigheter benyttes i annen jordproduksjon eller der det skal plantes flerårige vekster.

Kilder

- [FAGUS Faktaark Lupin 2020.pdf](#)